

XI. Alkalmazott Nyelvészeti Doktoranduszkonferencia

Pragmatikai transzfer magyar egyetemisták angol nyelvű köszönetnyilvánításaiban

Absztrakt

BEVEZETÉS

Az előadás egy jelenleg is folyamatban lévő kutatás – melynek célja az angol mint idegen nyelvet tanuló magyar anyanyelvű diákok köszönetnyilvánítási stratégiáinak és azok jellemzőinek a feltárása - második részét kívánja bemutatni. Míg a kutatás első része az anyanyelvi (brit angol) és nem anyanyelvi (magyar) beszélők köszönetnyilvánítási stratégiái között megfigyelhető különbségeket vizsgálta, addig a második rész az angol mint idegen nyelvet tanuló magyar diákok köszönetnyilvánítási stratégiáiban előforduló pragmatikai transzfer természetével foglalkozik.

Az anyanyelvi pragmatikai transzfer során a nyelvtanuló szocio-kulturális háttere és nyelvi környezete hatással van a nyelvtanuló idegen nyelven történő performanciájára és produkciójára. Az anyanyelvi pragmatikai transzfer és a nyelvtanuló nyelvtudásának szintje közötti kapcsolat jellege a szakirodalomban gyakran vitatott téma; két egymással szembenálló nézetről számolhatunk be (Bu 2012). Az első szerint a pragmatikai transzfer és a nyelvtanuló nyelvtudásának a szintje pozitívan korrelál egymással, vagyis a felsőfokon beszélő tanulók nyelvhasználatában sokkal gyakrabban fordul elő negatív pragmatikai transzfer (pl. Takahashi & Beebe 1987, Scarcella 1983). A másik megközelítés állítása alapján negatív korreláció fedezhető fel az anyanyelvi pragmatikai transzfer és a nyelvtanuló nyelvtudásának szintje között, ami azt jelenti, hogy minél kevésbé beszél valaki jól egy idegen nyelvet, annál több anyanyelvében használatos mintát és stratégiát fog alkalmazni, amikor az idegen nyelvet használja (többek között Maeshiba és munkatársai 1996, Takahashi 1996). A kutatás a következő kutatási kérdésre keresi a választ: Pozitív vagy negatív pragmatikai transzfer figyelhető meg az angol mint idegen nyelvet felsőfokon beszélő egyetemista hallgatók köszönetnyilvánítási stratégiáiban?

MÓDSZERTAN

A kutatás első része egy 24 (12 köszönetnyilvánítást mérő, 12 disztraktor) szituációból álló nyílt végű diskurzus-kiegészítő tesztet (WDCT) használt; a szituációk leírása tartalmazza azokat a szociopragmatikai faktorokat, amelyeknek hatása lehet az adott szituációra. Ezek a szociopragmatikai faktorok a 1) szívesség nagysága és a 2) társadalmi távolság voltak. A teszt nyelve angol nyelvű, míg a teszt kitöltői angol mint idegen nyelvet tanuló egyetemisták voltak a Debreceni Egyetemről (38 nő, 31 férfi, 18-25 év között, felsőfokú nyelvtudással) és kontroll csoportként 15 brit angol anyanyelvű beszélő.

A kutatás második része megtartja a WDCT módszert, melyben az első részben alkalmazott teszt szituációival dolgozik, de azokat magyarra átülteti, lefordítja. Ezen kívül felhasználja az első rész célcsoportjának eredményeit is. Azonban most a kontroll csoport magyar anyanyelvű beszélőkből áll és jellemzői a célcsoportéval azonosak (ugyanannyi fő, ugyanolyan korcsoport, ugyanaz a nemi eloszlás, de nem ugyanazok a személyek).

EREDMÉNYEK

A kutatás jelenlegi fázisában az összes adat feldolgozása és kvalitatív elemzése még nem történt meg, de az előzetes eredmények alapján, az angol mint idegen nyelvet tanuló magyar diákok köszönetnyilvánítási stratégiáiban elsősorban negatív pragmatikai transzferről beszélhetünk. Tipikus példa az explicit köszönetnyilvánítás helyett az érzelem kifejezése stratégiát használni (pl. *Nagyon boldog vagyok!, Szeretlek!* stb.), ami az angol anyanyelvűekre alig, viszont a magyar anyanyelvűekre annál inkább jellemző volt. Szintén negatív pragmatikai transzferre utal a megszólítások (pl. *Főnök úr!, Haver* stb.) nagyon gyakori alkalmazása, ami a magyar anyanyelvű kitöltőkre igen, az angolokra viszont nem túlzottan jellemző. Azonban szükség van az eredmények teljes kiértékeléséhez ahhoz, hogy a teljes képet megkaphassuk.

KÖVETKEZTETÉSEK

Ez a kutatás nemcsak elmélyítheti a tudásunkat az anyanyelvi pragmatikai transzfer és a nyelvtudás szintje közötti kapcsolat természetéről, de a végleges eredmények fényében lehetőségünk lesz állást foglalni a témával kapcsolatos ellentétes nézőpontok valamelyike mellett. Ugyanakkor az eredmények gyakorlati alkalmazására is lehetőség van, különösen az angol mint idegen nyelv tanítása során, elsősorban a tankönyvek és a diákok kommunikatív és pragmatikai kompetenciájának fejlesztéskor.

FELHASZNÁLT IRODALOM

1. Bu, J. (2012). A study of relationships between L1 pragmatic transfer and L2 proficiency. *English Language Teaching*, 5(1), 32-43.
2. Maeshiba N., Yoshinaga, N., Kasper, G., & Ross. (1996). Transfer and proficiency in interlanguage apologizing. In S. Gass, & J. Neu (szerk.), *Speech acts across cultures*. Berlin: Mouton de Gruyter. pp. 155-187.
3. Scarella R. (1983). Discourse accent in second language performance. In S. Gass, & L. Seliker (szerk.), *Language transfer in language learning*, 306-326. Rowley, MA: Newbury House.ijmer.
4. Takahashi T., & L. Beebe. (1987). The development of pragmatic competence by Japanese learners of English. *JALT Journal*, 8.
5. Takahashi S. (1996). Pragmatic transferability. *Studies in Second Language Acquisition*, 18.